

МОНГОЛ УЛСЫН
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙДЫН
ТУШААЛ

2019 оны 06 сарын 21 өдөр

Дугаар А/293

Улаанбаатар хот

Г Журам, заавар батлах тухай Г

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2, Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.3 дахь хэсэгт заасныг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

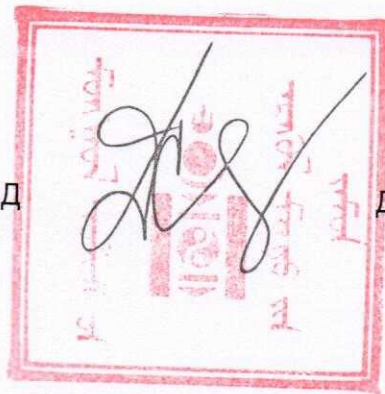
1. Эмнэлгийн яаралтай тусламж үзүүлэх үлгэрчилсэн журмыг нэгдүгээр, Эмнэлгийн яаралтай тусламжид үйлчлүүлэгчийг эрэмбэлэх зааврыг хоёрдугаар, Амилуулах суурь тусламжид нэн шаардлагатай эм, эмнэлгийн хэрэгслийн жишиг жагсаалтыг гуравдугаар хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Тушаалын хэрэгжилтийг байгууллагын батлагдсан төсөвт багтаан зохион байгуулж ажиллахыг тусгай зөвшөөрөл бүхий өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв, клиник, амаржих газар, нэгдсэн эмнэлэг, тусгай эмнэлэг, төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлгийн дарга, захирал нарт даалгасугай.

3. Тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Эмнэлгийн тусламжийн газар /М.Баттүвшин/, Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газар (Я.Амаржаргал)-т тус тус үүрэг болгосугай.

4. Энэхүү тушаал гарсантай холбогдуулан Эрүүл мэндийн сайдын 2012 оны 375 дугаар тушаалын тавдугаар хавсралтыг хүчингүйд тооцсугай.

САЙД

Д.САРАНГЭРЭЛ

081409

Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны
06.сарын 21.өдрийн 1/29 дугаар
тушаалын нэгдүгээр хавсралт

ЭМНЭЛГИЙН ЯАРАЛТАЙ ТУСЛАМЖ ҮЗҮҮЛЭХ ҮЛГЭРЧИЛСЭН ЖУРАМ

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1. Энэхүү журмын зорилго нь эмнэлгийн байгууллагын яаралтай тусламж үзүүлэх, зохион байгуулахтай холбоотой нийтлэг харилцааг зохицуулахад оршино.
2. Эмнэлгийн яаралтай тусламж (цаашид яаралтай тусламж гэх) гэж хүний амь насанд аюултай цочмог өвчин, эмгэгийг оношлох, эмчлэх, сэхээн амьдруулах, хүндрэхээс сэргийлэх зорилгоор, хойшлуулшгүй үзүүлэх тусламж, үйлчилгээг хэлнэ.
3. Яаралтай тусламжийг “Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай” хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1 дэх хэсэгт заасан эрүүл мэндийн байгууллагууд үзүүлнэ.
4. Эмнэлгийн болон төрөх үеийн яаралтай тусламжийг тухайн иргэнд ойр байгаа эрүүл мэндийн байгууллага үзүүлнэ.
5. “Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай” хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1 дэх хэсэгт заасан эрүүл мэндийн байгууллагууд бүтэц, үйл ажиллагааны стандарт, тусламж, үйлчилгээний төрөл, чиглэл, үйлчлэх хүрээний хүн амын тоонд үндэслэн энэхүү журам болон бусад холбогдох хууль эрх зүй, байгууллагын өвөрмөц орчин, нөхцөлд нийцүүлэн яаралтай тусламж, үйлчилгээг үзүүлэх, зохион байгуулах журам баталж, мөрдүүлнэ

ХОЁР. ЯАРАЛТАЙ ТУСЛАМЖИД БАРИМТЛАХ НИЙТЛЭГ ЗАРЧИМ.

1. Эмнэлгийн яаралтай тусламж, үйлчилгээнд амь насанд нь учирч буй эрсдэл өндөртэй үйлчлүүлэгчээс эхэлж үзүүлэх эрэмбэллийн зарчим баримтална.
2. Амь нас нь эрсдэх магадлал өндөртэй байгаа үйлчлүүлэгчийг эмнэлгийн байгууллага **тосч үйлчлэх нийтлэг** зарчимтай байна.
3. Яаралтай тусламжийг хүнлэг, энэрэнгүй, шашин шүтлэг, үндэс угсаа, арьсны өнгө, нийгмийн гарал, үүслээр ялгаварлан гадуурхах үзлээс ангид, үйлчлүүлэгч түүний гэр бүлд ээлтэй, нээлттэй, хүний эрх, аюулгүй байдлыг нь дээдэлсэн хувийн нууцыг нь хадгалах зарчимтай байна.
4. Үйлчилгээ үзүүлэгч нь эмнэлгийн мэргэжилтэн, ажилтны ёс зүйн хэм, хэмжээг баримтална.
5. Яаралтай тусламж үйлчилгээ нь шуурхай, тоног төхөөрөмж, хүн хүч, машин, техник, хэрэгслийн 24 цагийн бэлэн байдлын зарчимтай байна.

ГУРАВ. ЯАРАЛТАЙ ТУСЛАМЖ ҮЗҮҮЛЭХ БАЙГУУЛЛАГЫН ОРЧИН

3.1 Гадна орчин.

Эмнэлгийн хүлээн авах, яаралтай тусламжийн хэсгийн гаднах орчин нь дараах үндсэн шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

- 3.1.1 Үйлчлүүлэгч түргэн тусламжийн машинаар болон өөрөө ирж тусламж авах боломжтой, эмнэлгийн байгууллагын нэгдүгээр давхарт байрлалтай байна.
- 3.1.2 Хаалга буюу орох хэсэг нь сайтар ялгагдахуйц хаяг, гэрэлтүүлэгтэй, цаг агаарын таагүй нөхцөлөөс тусгаарлагдсан, хүрч очих замыг тодорхой харуулсан тэмдэг, тэмдэглэгээтэй байна.
- 3.1.3 Тэргэнцэр, дамнуургатай үйлчлүүлэгчийг саадгүй зөөвөрлөх зориулалтын, өргөн хаалгатай, налуу замтай байна.
- 3.1.4 Үйлчлүүлэгч орох болон гарах урсгал бие биедээ саад учруулахааргүй, амь тэнссэн, халдварт өвчний эрсдэлтэй үйлчлүүлэгчийг хүлээн авах чиглэлийг заасан дуугүй хөтөч, тусгаарлал бүхий зохион байгуулалттай байна.
- 3.1.4 Үйлчлүүлэгч зөөвөрлөх тэргэнцэр, дамнуургуудыг ариутган, хэрэглээнд ойрхон, бэлэн байдалтай байршуулсан байна.
- 3.1.5 Нэгдсэн эмнэлэг, тусгай эмнэлэг, төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг нь түргэн тусламжийн машины орц, гарц, үйлчлүүлэгчийн автомашины зогсоол, онгоц, нисдэг тэрэг газардах хэсгийг тусгайлан зохион байгуулсан байгууламж, хэсгүүдтэй байж болно.

3.2 Дотоод орчин.

3.2.1 Үйлчлүүлэгчийн хүлээлгийн танхим:

- 3.2.1.2 Үйлчлүүлэгч болон гэр бүлийн гишүүдэд зориулсан хүлээлэг, мэдээллийн танхимтай байна.
- 3.2.1.3 Энэхүү танхим нь үзлэг, эмчилгээний цаг, (утсаар, цахимаар, биечлэн) дугаар авах хэсэгтэй, үйлчлүүлэгчийн дараалал, үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний талаарх лавлагаа, мэдээллийн урсгалыг нээлттэй, ил тод байрлуулсан байна.
- 3.2.1.4 Үйлчлүүлэгч ба тэдгээрийн ар гэрийнхэнд зориулсан эрүүл мэндийн боловсрол олгох үзүүлэн, самбар, эмнэлгийн дотоод зохион байгуулалтын зураглал байрлуулахаас гадна, үйлчилгээ үзүүлж байгаа мэргэжилтнүүдийн товч, танилцуулга, үйлчилгээний хуваарийг байрлуулсан байна.
- 3.2.1.5 Үйлчлүүлэгчийн хүлээлгийн сандал нь хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөгүй, хүрэлцээтэй тооны, хөнгөн зууш, ундаагаар үйлчлэх хэсэг, холбоо барих утасны үйлчилгээтэй, ариун цэврийн өрөө, хувцасны өлгүүр, хувцас хадгалах хэсэгтэй байна.

3.2.1.6 Хүүхдийн тусламж үзүүлдэг эмнэлэгт хүүхэд саатуулах хэсэг, хүүхдэд зориулсан сандал, ширээтэй байна.

3.2.2 Тусгаарлах өрөө.

3.2.2.1 Тусгаарлах өрөө нь үйлчлүүлэгчийг халдварт өвчинтэй гэж сэжиглэсэн, оношилсон тохиолдолд тусгаарлан сэргийлж, халдвартай тэмцэх, сэргийлэх арга хэмжээ авах зорилгоор зохион байгуулагдсан байна.

3.2.2.2 Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Төрийн захиргааны төв байгууллагаас баталсан "Тусгаарлан сэргийлэлтийн заавар"-ыг мөрдлөг болгон ажиллах нөхцөл бүрдүүлсэн байна.

3.2.2.3 Тусгаарлах өрөө нь агааржуулалтын системтэй, зориулалтын ор, бусад туслах хэрэгслээр хангагдсан, дохиоллын системтэй, халдвартай хувцас хэрэгсэл, ариун хувцас хэрэгслийн өрөө тусдаа, урсгал нь нэг чигийн зохион байгуулалттай байна.

3.2.2.4 Ариун цэврийн өрөө нь үйлчлүүлэгчид асаргаа, сувилгааны тусламж үзүүлэх нөхцөлөөр бүрэн хангагдсан байна.

3.2.2.5 Хасах даралт бүхий тусгаарлах өрөөний дотор даралтыг гаднаас хэмжиж тэмдэглэж, хянах бололцоо бүрдүүлж, даралтыг энгийн өрөөнөөс бага түвшинд байлгана.

3.2.3 Яаралтай тусламжийн тасаг, нэгжийн ерөнхий зохион байгуулалт.

3.2.3.1 Яаралтай тусламжийн тасаг, нэгжийн зохион байгуулалтыг тухайн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагааны стандарт, байгууллагын хүчин чадал, нөөц, үйлчлэх хүрээний хүн амтай уялдуулан зохион байгуулна.

3.2.3.2 Эрүүл мэндийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагааны стандартад заасан тоо, чанарын шаардлагад үндэслэн яаралтай тусламж үзүүлэхэд зайлшгүй шаардлагатай эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, техник, тоног төхөөрөмж, холбоо, мэдээллийн хэрэгслийн бэлэн байдлыг бүрэн хангасан байна.

3.2.3.3 Яаралтай тусламжийн тасаг, нэгж нь эмчилгээ, оношилгооны бусад тасаг (дүрс, оношилгоо, хэт авиа, рентген, компьютер томограф, эрчимт эмчилгээ, мэс засал, гэмтэл, эх барихын тасаг) нэгжүүдэд ойрхон байрласан эсвэл үйлчлүүлэгчийг зөөвөрлөхөд цаг алдахгүй, саадгүй байхаар зохион байгуулсан байна.

3.2.3.4 Халдварын сэргийлэлт, хяналтыг холбогдох, дүрэм, зааварт нийцүүлэн бүрдүүлж, гүйцэтгэх, үнэлэх, хяналт тавих тогтолцоотой байна.

3.2.3.5 Үйлчлүүлэгчийг тэргэнцрээр зөөвөрлөх зам дагуу болон тасаг нэгжийн өрөө, тасалгааны босго өндөрлөгөөгүй, хаалгыг тогтоон барих бэхэлгээтэй байна.

3.2.3.6 Яаралтай тусламжийн тасаг нь дараах үндсэн болон бүрэлдэхүүн хэсгүүдтэй байна. Үүнд:

- Үйлчлүүлэгчийг угтах, эрэмбэлэх, лавлагаа мэдээллийн хэсэг,
  - Үзлэг, ажилбарын, амилуулах тусламж, бичил мэс ажилбарын өрөө,
  - Онош тодруулах, хяналт, эмчилгээний, телемедициний хэсэг,
  - Тусгаарлах өрөөнүүд,
  - Нөөцийн өрөө (эм урвалж, ариун материал, эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, багаж, төхөөрөмж, лабораторийн түргэвчилсэн оношилгооны багаж, хэрэгсэл хадгалах)
  - Хоргүйжүүлэх, халдваргүйжүүлэх, ариутгал, угаалгын хэсэг,
  - Ариун цэврийн (үйлчлүүлэгчийн, ар гэрийн, ажилчдын зэрэг зориулалтын хэсгүүдтэй, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд ээлтэй бариул, налуу замтай байна)
- 3.2.3.7 Үйлчлүүлэгчийн ор тус бүр тусгаарлах хөшигтэй, стандартад заасан зай талбайн хэмжээг баримталсан байна.
- 3.2.3.8 Яаралтай тусламжийн тасаг нь 12 холболттой зүрхний цахилгаан бичлэг, хэт авиан оношилгоо, зөөврийн рентген аппаратаар оношилгоо хийх боломжоор хангагдсан байна.
- 3.2.3.9 Яаралтай тусламжийн ор нь эмчилгээ оношилгоо хийх, үйлчлүүлэгчийг зөөвөрлөх боломжтой, ханын хийн систем, хүчилтөрөгч, хүчилтөрөгч өтгөрүүлэгч, амьсгал, зүрх судасны монитор, амьсгалын аппарат болон бусад шаардлагатай эмнэлгийн хэрэгслээр тоноглогдсон байна.
- 3.2.3.10 Үйлчлүүлэгчийн орны дэргэд яаралтай тусламжид шаардлагатай эм, эмнэлгийн хэрэгслийн зориулалтын хөдөлгөөнт тэргэнцэрийг байрлуулсан байх ба тусламж, үйлчилгээний онцлогт нийцүүлэн нэмэлт шаардлагатай тоног төхөрөмж, багаж хэрэгслээр хангагдсан байна.
- 3.2.3.11 Тухайн стандартад заасан хүний нөөц, эм, урвалж, эмнэлгийн хэрэгслийн нөөцийг холбогдох журамд нийцүүлэн бүрдүүлж, хүчинтэй байдалд нь бүртгэл хийж, тодотгол хийх тогтолцоотой байна.
- 3.2.3.12 Эрүүл мэндийн байгууллагын хүчин чадал, нөөцөд тулгуурлан яаралтай тусламжийн мэргэжилтнүүдэд зориулсан сургалт, мэдээллийн, номын сан, эмнэлгийн мэргэжилтний амрах болон бусад зориулалтын өрөө тасалгааг олон улсын түвшинтэй дүйцүүлэн зохион байгуулж болно.
- 3.2.3.13 Хүлээлгийн хэсэг (Үйлчлүүлэгчийн сахиур, ар гэрийнхэнд зориулсан өрөө болон үйлчилгээний онцлог, байгууллагын нөөцөөс хамаарсан бусад зориулалтын өрөө, тасалгаа) -тэй байна).
- 3.2.3.14 Түргэн тусламжийн дуудлага хүлээн авах, түргэн тусламжаар ирж буй үйлчлүүлэгчийг хүлээн авах хэсэг,
- 3.2.3.15 Эмнэлэг хүртэлх яаралтай тусламж /түргэн тусламжийн машин/-тай холбогдож зөөвөрлөж байгаа үйлчлүүлэгчийн биеийн байдалтай танилцах, зөвлөгөө өгөх, угтан авч яаралтай тусламж үзүүлэх мэргэжлийн баг (rapid

response team)-ийг зохион байгуулж, бэлэн байдлыг хангасн зохион байгуулалттай байна.

ДӨРӨВ. УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ.

- 4.1 Яаралтай тусламжийн тасаг, нэгжийн удирдлага нь байгууллагын удирдлагын зөвлөлийн гишүүн байх бөгөөд, тасгийн үйл ажиллагаа, тулгамдсан асуудлыг тодорхойлж, шийдвэрлүүлэх, мэргэжлийн зөвлөгөө өгөх, удирдан зохион байгуулах, багаар ажиллах чадвартай байна.
- 4.2 Яаралтай тусламжийн тасаг нь мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл бүхий, эмнэлгийн яаралтай тусламжаар мэргэшсэн эмч, сувилагчтай байх ба тусламж, үйлчилгээний шатлал, төрөл, онцлогоос хамааран шаардлагатай бол бусад төрөлжсөн мэргэшлийн /мэс засал, дүрс оношлогооны, эх барих, хүүхэд,/ эмч, сувилагч, нийгмийн ажилтан, сэтгэл зүйчтэй байж болно.
- 4.3 Тасгийн бүх мэргэжилтэн, ажилтнуудын үүрэг, үйл ажиллагааг нарийвчлан тодорхойлж, дүрэмд тусган, баталгаажуулж, хэрэгжүүлж ажиллана.
- 4.4 Халдварт өвчний дэгдэлт, олныг хамарсан гамшиг, осол нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдал үүссэн үед авах арга хэмжээний төлөвлөгөө, бэлэн байдлын төлөвлөгөө, яаралтай үед дуудагдаж ажиллах мэргэжлийн багийг томилгоожуулсан байна.
- 4.5 Тасгийн бүх ажилтнууд амилуулах суурь тусламжийн сургалтанд хамрагдсан, шаардлагатай үед тусламжийг бие даан үзүүлэх, бусдад сургах чадвартай байна.
- 4.6 Яаралтай тусламжийн тасаг нь түргэн тусламжийн дуудлага, хүлээн авах, зохицуулах үүрэг бүхий мэргэжилтэнтэй үйл ажиллагааг удирдан чиглүүлэх үүрэгтэй байна.

ТАВ. ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- 5.1 Яаралтай тусламжийг аюулгүй, нотолгоонд суурилсан, эмчилгээний хамгийн сүүлийн үеийн шинэлэг арга, технологи баримтлан үзүүлнэ.
- 5.2 Яаралтай тусламж, үйлчилгээг 24 цагийн турш тасралтгүй үзүүлэх байнгын бэлэн байдлыг хангасан байна.
- 5.3 Яаралтай тусламжийн эмч, сувилагч үйлчлүүлэгчийг угтан авч, бүртгэл, хяналтын картад бүртгэн, анхны үзлэгээр амин үзүүлэлт, эмгэг шинжүүдийг тодорхойлон, эрэмбэлж, шаардагдах тусламж, үйлчилгээнд шуурхай хамруулна.
- 5.4 Анхан шатны бүртгэл, хяналтын хуудсыг 2 хувь үйлдэж, үндсэн хувийг эмнэлгийн баримтад, 2 дахь хувийг үйлчлүүлэгчийг шилжүүлсэн буюу гэрт нь буцаасан тохиолдолд хамт хүргүүлнэ.

- 5.5 Үйлчлүүлэгчийн амь тэнссэн байдал, амин үзүүлэлт тогтворжсоны дараа үргэлжлүүлэн холбогдох тасагт, өөр эмнэлэгт эсвэл гэрт нь, өрхийн эмчийн хяналтад шилжүүлэхийг шийдвэрлэнэ.
- 5.6 Үйлчлүүлэгчийн нэр хаяг нь тодорхойгүй, өөрөө мэдүүлэг өгөх боломжгүй, амин үзүүлэлтүүд, болон зүрх зогссон байдалтай эмнэлэгт ирээд нас барсан тохиолдолд цагдаагийн байгууллагад мэдээлэх, шүүх эмнэлгийн задлан шинжилгээ хийх ажлыг зохион байгуулна
- 5.7 Үйлчлүүлэгчийн өвчин эмгэг нь гадны нөлөөтэй үүсгэгдсэн "гэмт хэргийн шинжтэй" бол цагдаагийн байгууллагад мэдээлнэ.
- 5.8 Амилуулах тусламж шаардлагатай үйлчлүүлэгчид шууд амилуулах лавшруулсан тусламж үзүүлж, эрчимт эмчилгээний тасагт шилжүүлнэ.
- 5.9 Үйлчлүүлэгчийн өвчний оношийг богино хугацаанд тогтоох боломжгүй нөхцөлд хяналт, эмчилгээний хэсэгт шилжүүлж, холбогдох шинжилгээг шуурхай хийж, эмчлэгч эмч болон төрөлжсөн мэргэжлийн эмч нарын хамтарсан зөвлөгөөнөөр асуудлыг шийдвэрлэнэ.
- 5.10 Ажлын цагаар төрөлжсөн мэргэшлийн эмч, зөвлөх эмч, эмч нарын багийг, ажлын бус цагаар жижүүр эмч дуудаж зөвлөгөө авах болон хамтарсан зөвлөгөөн хийж шийдвэрлэнэ.
- 5.11 Халдварт өвчний сэжигтэй үйлчлүүлэгчийг тусгаарлах өрөөнд авч, халдварын сэргийлэлт, хяналт, шинэ болон сэргэж буй халдварт өвчний үед ажиллах журам болон бусад холбогдох журамыг баримталж ажиллана.
- 5.12 Эмнэлэг хүртэлх түргэн тусламжийн үйлчилгээний багаас мэдээлэл хүлээн авч амилуулах суурь болон амилуулах лавшруулсан тусламжийн зөвлөгөө, мэдээлэл өгч, тосч үйлчлэх бэлэн байдлыг хангаж ажиллана.
- 5.13 Үйлүүлэгч нас барсан тохиолдолд ажлын цагаар тасгийн эрхлэгчид танилцуулж эмнэлзүй эрхэлсэн дэд захирлаар, ажлын бус болон амралтын өдрүүдэд жижүүрийн ахлах эмчээр баталгаажуулж эмгэг анатомийн задлан шинжилгээнд яаралтай тусламжийн хуудасд тэмдэглэн оруулна.
- 5.14 Үйлчлүүлэгчийг хүлээж авсанаас эхлэн гэрт нь гаргах буюу шилжүүлэх хүртэлх тусламж, үйлчилгээний үйл явцыг үйлчлүүлэгч, түүний ар гэрт шуурхай, ил тод ойлгомжтой мэдээлж, байнгын холбоотой ажиллана.
- 5.15 Эрүүл мэндийн байгууллага нь холбогдох эмнэлзүйн заавар, удирдамжид заасан тусламж, үйлчилгээг үзүүлэх, шилжүүлэх, гаргах шалгуурыг баримталж ажиллана.
- 5.16 Эрүүл мэндийн байгууллага нь эмнэлгийн яаралтай тусламжид хүлээн авсан нийт үйлчлүүлэгч, зөвлөгөө өгч буцаасан болон өөр эмнэлэгт шилжүүлсэн үйлчлүүлэгч, хэвтүүлэн эмчилж гаргасан үйлчлүүлэгчийн цахим бүртгэл, мэдээллийн сантай байна.

ЗУРГАА. ӨРХИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТӨВИЙН ЯАРАЛТАЙ ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- 6.1 Өрхийн эрүүл мэндийн төв нь яаралтай, амь нас нь тэнссэн зайлшгүй шаардлагаар хандсан үйлчлүүлэгчийг харьяалал харгалзахгүй хүлээн авч, эрэмбэлэн, эмнэлгийн анхны болон амилуулах суурь тусламж үзүүлнэ.
- 6.2 Үйлчлүүлэгчийн амь нас тэнссэн байдал, амин үзүүлэлтийг тогтворжуулах арга хэмжээг шуурхай авч, дараагийн шатны эрүүл мэндийн байгууллагад хүргэх, боломжгүй нөхцөлд түргэн тусламж дуудан холбогдох эрүүл мэндийн байгууллагад хүргүүлэх үүрэгтэй.
- 6.3 Зайлшгүй шаардлагаар төрөлжсөн мэргэшлийн эмч дуудаж тусламж, үйлчилгээг хамтран үзүүлэх арга хэмжээг авна.
- 6.4 Өрхийн эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэнүүд эмнэлгийн яаралтай тусламжийн сургалтанд хамрагдаж, төгсөлтийн дараах багц цагийн сургалтын нэг кредит нь яаралтай тусламжийн чиглэлтэй байна.
- 6.5 Яаралтай тусламжийн мэдлэг, мэргэшлээ байнга дээшлүүлж, анхны тусламж, амилуулах суурь тусламж үзүүлэх ур чадвараа дээшлүүлж ажиллана.
- 6.6 Өрхийн эрүүл мэндийн төв нь үйл ажиллагаандаа яаралтай тусламж, үйлчилгээг үзүүлэхтэй холбоотой зохион байгуулалтын арга хэмжээг журамлан тусгаж, хэрэгжүүлж ажиллана.
- 6.7 Харьяа, үйлчлэх хүрээний хүн амд яаралтай тусламж үзүүлэх тээврийн хэрэгсэл, эм, тариа багаж, хэрэгслийн нөөцийн бэлэн байдлыг холбогдох журам, стандартад нийцүүлэн хангаж ажиллана.
- 6.8 Харьяа хүн амд олныг хамарсан болзошгүй халдварт өвчин, осол гэмтэл, гамшиг, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед яаралтай тусламж үзүүлэх бэлэн байдлын төлөвлөгөөтэй, хүч хэрэгслийн тооцоо судалгааг нарийвчлан гаргаж, жил бүр тодотгол хийж ажиллана.

ДОЛОО. ТӨРӨЛЖСӨН МЭРГЭШЛИЙН ЧИГЛЭЛЭЭРХ ЯАРАЛТАЙ ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ.

- 7.1 Хүүхдийн амилуулах суурь тусламж, үйлчилгээ, хүүхдэд үзүүлэх эмнэлгийн яаралтай тусламж, үйлчилгээний эмнэлзүйн зааврыг холбогдох лавлагаа шатлалын тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх байгууллага нь энэхүү журам болон бусад холбогдох хууль эрх зүйд нийцүүлэн баталж, мөрдүүлнэ.
- 7.2 Лавлагаа шатлалын тусламж, үйлчилгээ үзүүлдэг эрүүл мэндийн байгууллага нь төрөлжсөн мэргэшил, тусгай мэргэжлийн яаралтай тусламж, үйлчилгээний эмнэлзүйн заавар, удирдамж боловсруулж, батлуулж, хэрэгжилтийг хангуулж ажиллана.

Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны
06. сарын 11. өдрийн 1/20 дугаар
тушаалын хоёрдугаар хавсралт

ЭМНЭЛГИЙН ЯАРАЛТАЙ ТУСЛАМЖИД ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧИЙГ ЭРЭМБЭЛЭХ ЗААВАР

НЭГ. ТОДОРХОЙЛОЛТ.

1.1 Үйлчлүүлэгчийн амин үзүүлэлт, эмнэл зүйн шинж тэмдгийг үндэслэн нэн түрүүнд тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх шаардлагатай эрэмбийг тогтоож, үр дүнтэй, оновчтой тусламж, үйлчилгээг шуурхай үзүүлэх арга, ажиллагаа.

ХОЁР. ЗОРИЛГО.

2.1 Үйлчлүүлэгчийн биеийн байдал, амин үзүүлэлт, эмнэлзүйн шинж тэмдгийг үндэслэн эмнэлгийн яаралтай тусламжийг цаг алдалгүй үзүүлэх,

2.2 Эмнэлгийн яаралтай тусламж, шаардлагатай үйлчлүүлэгч олноор ирэх тохиолдолд хүн хүчний болон эмнэлгийн бусад нөөцийг зөв зохистой ашиглах.

ГУРАВ. ЭРЭМБЭЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТЛЭГ ЗАРЧИМ.

1. Яаралтай тусламжийн эрэмбэлэл нь өвчнийг оношлох бус биеийн байдлыг үнэлэх зарчимд тулгуурлана.
2. Гэнэтийн өвчин, осол гэмтэл, хордлогод өртсөн, амь нас нь тэнссэн үйлчлүүлэгчид яаралтай тусламжийг нэн түрүүнд үзүүлэх зарчмыг баримталж ажиллана.
3. Эрэмбэллийг үйлчлүүлэгчийг хүлээж авснаас хойш 5 минутын дотор хийж гүйцэтгэнэ.
4. Тухайн эрэмбэд холбогдох өнгийн туузыг үйлчлүүлэгчийн биеийн нүдэнд ил үзэгдэх хэсэг, гарын шуу, хүзүү, эсвэл шарх, гэмтэлгүй хэсэгт зүүж, тэмдэглэнэ.

Дөрөв. ЭРЭМБЭЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ДАРААЛАЛ.

4.1 **Эрэмбэ НЭГ** буюу **Цэвэр өнгийг** ялгах тэмдэг бүхий нэгдүгээр зэрэглэлд хамаарах шинж тэмдэг:

4.1.1 Амь нас эрсдэх, амин эрхтэний үйл ажиллагаа зогсох аюул шууд заналхийлсэн, эмнэлгийн сэхээн амьдруулах хойшлуулшгүй тусламжийг 2-5 минутын дотор үзүүлж эхлэх шаардлагатай

тохиолдлууд хамаарна.

4.1.2 Уг эрэмбэд хамрагдах эмнэлзүйн хам шинжүүд. Үүнд:

- Ухаангүй, өвтгөхөд мэдрэнэ,
- Зүрхний цохилт минутанд <40 эсвэл> 180,
- Амьсгал боогдсон, хаагдсан,
- Амьсгалын тоо 1 минутанд <8 эсвэл> 50;
- Артерийн систолийн даралт <60 эсвэл> 200 мм.рт.ст,
- Таталттай,
- Орчиндоо аюул учруулж болзошгүй сэтгэцийн гүнзгий хямралтай.

4.2 **Эрэмбэ ХОЁР** буюу шар өнгийн ялгах тэмдэг бүхий хоёрдугаар зэрэглэлд хамаарах шинж тэмдгүүд:

4.2.1 Амин эрхтэний үйл ажиллагаа ноцтой алдагдсан, цаашид амь нас эрсдэх өндөр магадлалтай үйлчлүүлэгчид эмнэлгийн яаралтай болон эрчимтэй эмчилгээг 10 минутын дотор үзүүлж эхлэх шаардлагатай тохиолдлууд хамаарна.

4.2.2 Уг эрэмбэд дараах эмнэлзүйн хам шинжүүд хамаарна. Үүнд:

- Ухаангүй, дуудахад сэргэнэ эсвэл догшрол;
- Амьсгал бачуурч хяхнасан;
- Амьсгалын тоо 1 минутанд <9-10 эсвэл> 35-49;
- Арьс зэвхийрч эрээнтсэн, хөл гарын үзүүр хүйтэн;
- Зүрхний цохилт 1 минутанд <41-50 эсвэл> 141-179;
- Цусны эргэлтийн дутагдлын гаралтай артерийн систолийн даралт унасан <61 -75> мм.рт.ст;
- Цус их алдсан;
- Зүрхний орчимд цээжээр өвдөх;
- Гэнэтийн гемипарез;
- Халуурч ухаан алдсан, татсан;
- Нүдэнд хүчил шүлт орсон
- Хүнд бэртэл гэмтэл;
- Маш хүчтэй өвдөлт;
- Нойрсуулах болон хортой эм ууж хордсон, ухаангүй;
- Хүчтэй өвдөлттэй умайн гаднах жирэмслэлт;
- Өөртөө болон бусдад аюултай сэтгэцийн догшин байдал, хурц
- Солиорол эсвэл эмгэг сэтгэхүй.

4.3 **Эрэмбэ ГУРАВ** буюу ногоон өнгийн ялгах тэмдэг бүхий гуравдугаар зэрэглэлд хамаарах шинж тэмдгүүд:

4.3.1 Аль нэгэн эрхтэн системийн үйл ажиллагааны ээнэгшилт алдагдаагүй,

эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг 30 минутаас 1 цаг хүртэл хугацаагаар хүлээх бололцоотой тохиолдлуудыг хамруулна.

4.3.2 Уг эрэмбэд дараах эмнэлзүйн хам шинжүүд хамаарна. Үүнд:

- Орчиндоо харьцаа суларч, самуурсан;
- Амьсгал давхцан уухилсан, шуугисан;
- Амьсгалын тоо 1 минутанд <11-14 эсвэл> 24-34;
- Зүрхний цохилт 1 минутанд <51-60 эсвэл> 111-140;
- Артерийн систолийн даралт огцом ихэссэн 150-179 мм.рт. ст;
- Дунд ба хөнгөн зэргийн цус алдалт;
- Ухаан алдалтгүй, биеийн булчингийн зарим хэсгийн таталт;
- Шингэн алдалт;
- Хүчтэй өвдөлтүүд, анальгетик шаардлагатай;
- Эрсдэл багатай эсвэл 65-аас дээш насныхны хэвлийн цочмог өвдөлтүүд;
- Мөчдийн гэмтэл, битүү гэмтэл;
- Амьсгалын дутагдалгүй цээжний гэмтэл, гадны биетээр үүссэн аспираци
- Толгойн хөнгөн гэмтэл;
- Үе хавдаж бүлээн болох;
- Бариу чиг, гөлтгөнө тавигдсан байдал
- Мөчдийн хураагуур судасны лугшилт гэнэт алга болсон;
- Гадны биетийн улмаас нүд үрэвссэн, хараа хэвийн;
- Суулгалт, бөөлжилт;
- Сэтгэл хямарсан, амиа хорлохыг завдсан, сандарч тэвдсэн (үг дуугүй)
- Сэтгэц зан төрхийн бусад өөрчлөлтүүд

ТАВ. ЭМНЭЛГИЙН ЯАРАЛТАЙ ТУСЛАМЖИЙН ЭРЭМБЭЛЛИЙН ТОВЧООН

№	Үзүүлэлт	Эрэмбэ 1 / улаан/	Эрэмбэ 2 / шар/	Эрэмбэ 3 / ногоон/	Эрэмбэ 4 / цагаан/
1	Өвчтөнд үнэлгээ, яаралтай тусламж үзүүлж эхлэх хугацаа	2-5 минут	10 минут	30-60 минут	120 минут гэрт буцаах
2	Төв мэдрэлийн систем, ухаан санааны байдал	Ухаангүй, өвтгөхөд сэргэнэ	Ухаангүй, дуудахад сэргэнэ, догшрол	Орчиндоо харьцаа сул, самуурсан	Ухаантай, хэвийн харьцаатай

3	Амьсгалын зам		боогдсон, хаагдсан	бачуурсан, хяхнасан	уухилсан, шуугисан	чөлөөтэй
4	Амьсгалын тоо 1 минутад		>50	35-49	24-34	хэвийн 12-24
5			<80	9-10	11-14	
6	Судасны лугшилтын тоо 1 минутад	олширсон:	>180	141-179	111-140	хэвийн 60-110
7		цөөрсөн:	<40	41-50	51-60	
8	Систолийн даралт мм.рт.ст	нэмэгдсэн:	>200	180-199	150-179	хэвийн 60- 110

Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны
 .06.сарын 21 өдрийн .А/24 дугаар
 тушаалын гуравдугаар хавсралт

**АМИЛУУЛАХ СУУРЬ ТУСЛАМЖИД НЭН ШААРДЛАГАТАЙ ЭМ, ЭМНЭЛГИЙН
 ХЭРЭГСЛИЙН ЖИШИГ ЖАГСААЛТ**

№	Яаралтай тусламжийн эм, эмнэлгийн хэрэгсэл		Төрөл, тоо Тус бүр 2-оос дээш хэмжээний нөөц бүрдүүлсэн байна.
1	Амьсгалын зам чөлөөлөх хэрэгсэл	Амьсгалын зам чөлөөлөх хэрэгсэл /ам,хамраар агаар оруулагч/	Нялхас, хүүхдийн, насанд хүрэгчдийн/
		Соруулах хэрэгсэл	Хүүхэд болон насанд хүрэгчдийн
		Соруулгын гуурс	Жижиг, том
2	Амьсгал дэмжих	Амбуны хошуувч	Нялхас, хүүхэд, насанд хүрэгсэд
		Амбу	Хүүхэд насанд хүрэгчид
3	Цусны эргэлт дэмжих	Тарилгын иж бүрдэл	Тариур /3-20/ мл Дуслын систем
		Спирттэй хөвөн	Шаардлагатай хэмжээгээр
		Чангалуур	Хүүхэд, насанд хүрэгчид
		Судасны гуурс	18G, 20G, 22 G, 24G
		Эпинефрин	1мг/1мл-5 туншил
		Натри хлоридын уусмал	0,9%-500мл-10 уут
		Глюкозын уусмал	10%
4	Дефибриллятор	AED (автомат тохируулгат дефибриллятор)	Мэргэжлийн болон энгийн байж болно
5	Бусад	Ариутгалын уусмалууд	Шаардлагатай хэмжээгээр
		Амилуулах тусламжийн дарааллыг харуулсан хуудас, зөвлөмж, заавар	Шаардлагатай газруудад байрлуулах
		Хүчилтөрөгчийн бортого	(5-10л багтаамжтай) урсгал тохируулагчийн хамт
		Хүчилтөрөгчийн хамрын хос гуурс хошуувч,	Тус бүр 2-оос дээш хүрэлцээтэй нөөцтэй
		Даралтны аппарат	хүрэлцээтэй нөөцтэй
		Чагнуур	хүрэлцээтэй нөөцтэй
		Пульсоксиметр	хүрэлцээтэй нөөцтэй
		Цусны глюкоз хэмжигч	хүрэлцээтэй нөөцтэй
		Биеийн дулаан хэмжигч	хүрэлцээтэй нөөцтэй